

Відгук
офіційного опонента на дисертаційну роботу Бишевець
Наталії Григорівни «Здоров'язбережувальна технологія
навчання майбутніх учителів фізичної культури в
умовах інформатизації освіти», поданої до захисту на
здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних
наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика
навчання (фізична культура, основи здоров'я)

Актуальність обраної теми дисертації. Наразі людство переживає бурхливий розвиток технологій, наслідками якого стали автоматизація, механізація та комп'ютеризація життєдіяльності, що спричинило поширення гіподинамії, емоційного перенапруження, поширення захворювань опорно-рухового апарату. Таким чином, будучи ефективними технологіями навчання, тривале використання інформаційних технологій негативним чином позначається на здоров'ї населення. Зокрема, проблема погіршення здоров'я стосується студентської молоді, яке все менше часу приділяє заняттям фізичною культурою. Відтак, майбутній вчитель фізичної культури має бути не лише взірцем відповідального ставлення до власного здоров'я та бути готовим до освітньої діяльності в умовах інформатизації освіти, але й стати провідником ідеї здоров'язбереження.

Загальна тенденція розвитку системи освіти майбутніх фахівців із фізичної культури ґрунтується на аксіологічному, компетентнісному та технологічному підходах до організації освітнього процесу і передбачає формування їхньої здоров'язбережувальної компетенції, готовності до здоров'язбережувальної діяльності та впровадження відповідних технологій в освітній процес.

Утім, проблема впровадження здоров'язбережувальних технологій в інформатизований освітній процес майбутніх учителів фізичної культури досі залишається недостатньо дослідженою. Це стосується питання використання здоров'язбережувальних технологій

під час навчання цієї категорії молоді; особливостей її адаптаційних реакцій на інформаційні навантаження; динаміки розумової працездатності в умовах інформатизації освіти, а також оцінки стану біогеометричного профілю робочої пози користувача персонального комп'ютера в освітньому процесі.

Зазначені положення вказують на актуальність проблеми, що й зумовило вибір теми дослідження «Здоров'язбережувальна технологія навчання майбутніх учителів фізичної культури в умовах інформатизації освіти».

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях.

Автором належним чином визначено мету, об'єкт, предмет і завдання дослідження, яким відповідають адекватно підібрані методи науково-педагогічного пошуку, що уможливили наукове обґрунтування теоретичних положень. Предмет, мета, завдання дослідження вдало визначають процес наукового пошуку, який послідовно здійснив дисертант з урахуванням того, що зроблено іншими дослідниками у вирішенні означеної проблеми. Обґрунтованість наведених у дисертації положень, висновків, рекомендацій зумовлена тим, що здобувач адекватно використав різноманітні сучасні методи наукових досліджень.

Дисертація характеризується глибоким розкриттям досліджуваної проблеми, самостійністю у підходах до їх висвітлення, ґрунтовною практичною перевіркою отриманих результатів, їх суттєвою теоретичною і практичною значущістю.

Основні теоретичні положення та висновки дисертації опубліковано у 24 наукових статтях, 15 із яких – у наукових фахових виданнях України, 1 – у закордонному періодичному, 8 – в інших виданнях.

Оцінка змісту дисертації, її завершення в цілому та ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертації. Дисертація складається з анотацій, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (288 позицій) та додатків. Загальний обсяг роботи – 241 сторінка, із яких основного тексту – 162. Робота містить 32 таблиці та 45 рисунків.

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження, зазначено його зв'язок із науковими програмами, планами, темами; визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення отриманих результатів, представлено особистий внесок автора; обґрунтовано вірогідність результатів; вказано публікації за темою дисертаційної роботи; представлено структуру й обсяг дисертації.

Для вирішення поставлених у роботі завдань використовувалися теоретичні, емпіричні та статистичні методи дослідження.

У першому розділі **«Сучасні підходи до здоров'язбережувальної діяльності майбутніх учителів ФК в умовах інформатизації освіти»** виконано аналіз, систематизацію і узагальнення науково-методичної літератури з питань впровадження здоров'язбережувальних технологій в навчальний процес закладів вищої освіти, розкрито педагогічні умови навчання студентів в умовах інформатизації освіти.

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження дав підставу автору встановити, що сучасні темпи збільшення інформації спонукали наукову спільноту до пошуку способів інтенсифікації навчання відповідно до вимог чинних стандартів якості освіти, що відображено в інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес студентської молоді. Утім, збільшення інформаційних навантажень, інформатизація освітнього процесу та поширення інформаційно-комунікаційних технологій у сфері розваг спричинили

порушення статодинамічного режиму студентів, що призвело до зниження рівня їхнього фізичного здоров'я та поширення серед цього контингенту рівня захворювань опорно-рухового апарату. Виявлені негативні тенденції науковці намагаються подолати за допомогою впровадження здоров'язбережувальних технологій у практику навчання підростаючого покоління, що, на думку дослідників, є одним із пріоритетних напрямів збереження й підтримки їхнього здоров'я. У світлі орієнтації сучасної освіти на розвиток і саморозвиток особистості та пріоритети загальнолюдських цінностей, здоров'язбережувальні технології набули широкого розповсюдження в закладах вищої освіти. Як показало дослідження літературних джерел, недостатня поінформованість студентів щодо питань здоров'язбереження та сучасних умов навчання досі не повною мірою враховано під час розробки змісту навчання та організації освітнього процесу майбутніх учителів фізичної культури, що засвідчує необхідність подальших досліджень у цьому напрямі.

У другому розділі **«Передумови розробки здоров'язбережувальної технології навчання майбутніх учителів фізичної культури в умовах інформатизації освіти»** подано результати констатувального педагогічного експерименту. Здобувачем встановлено, що майбутні учителі фізичної культури все більше часу перебувають у робочій позі користувача персонального комп'ютера як з освітньою метою, так і задля розваги. Автором з'ясовано, що студенти, які брали участь в експерименті, не в повному обсязі володіють знаннями про здоров'язбережувальні заходи, спрямовані на підтримку здоров'я студентської молоді: серед юнаків 29,25 % мають початковий, 30,19 % – середній, 29,25 % – достатній, 11,32 % – високий рівні, а серед дівчат лише 29,41 % відзначаються високим та достатнім рівнями здоров'язбережувальних знань. Результати дослідження підтвердили, що опитувані не мають

сформованих умінь діагностики стану біогеометричного профілю робочої пози користувача персонального комп'ютера і навичок самоконтролю робочої пози під час роботи за комп'ютером. Автором виявлено, що майбутні вчителі фізичної культури характеризуються середнім рівнем стану біогеометричного профілю робочої пози користувача персонального комп'ютера. Унаслідок зміни статодинамічного режиму в умовах інформатизації освіти вони відчують дискомфорт у відділах хребта: больові відчуття в студентів переважно концентрувалися в шийному та грудному відділах, – а також простежуємо негативну динаміку показників розумової працездатності й зниження даних психоемоційного стану.

Застосування факторного аналізу дало змогу автору вивчити структуру стану біогеометричного профілю робочої пози користувача персонального комп'ютера, інтенсивності больових відчуттів, показників розумової працездатності, рівня теоретичних знань, стану зорового аналізатора та психоемоційного стану майбутніх учителів фізичної культури в умовах інформатизації освіти й оцінити внесок кожного з факторів у загальну дисперсію всіх ознак.

Оцінка чинників, які заважають майбутнім учителям фізичної культури застосовувати здоров'язбережувальні заходи в умовах інформатизації освіти, дала змогу встановити, що, на думку експертів (оцінка експертів виявилась узгодженою – $W=0,84$ при $p<0,05$), головні лімітуючі чинники – це відсутність науково обґрунтованої здоров'язбережувальної технології, низька поінформованість у питаннях здоров'язбереження в умовах інформатизації освіти, а також відсутність методики діагностики стану біогеометричного профілю робочої пози користувача персонального комп'ютера.

У третьому розділі **«Здоров'язбережувальна технологія навчання майбутніх учителів фізичної культури»** представлено теоретичне обґрунтування технології, її структуру і

зміст, особливості організації навчального процесу, висвітлено результати формування експерименту. Теоретично обґрунтовано та розроблено здоров'язбережувальну технологію навчання майбутніх учителів фізичної культури в умовах інформатизації освіти, загальнонауковим підґрунтям якої стали гуманістичний, аксіологічний та особистісно орієнтований і діяльнісний підходи до організації навчання. Головна мета запропонованої технології – піклування про здоров'я студентів і запобігання негативному впливу, якого вони зазнають в умовах інформатизації освіти. Організація навчального процесу відбувалася на основі принципів здоров'язбережувального навчання: цілісного підходу, єдності фізичного, психічного й соціального компонентів здоров'я людини, природовідповідності, індивідуалізації навчання та оздоровчої спрямованості освітнього процесу. Авторська технологія містила цільовий, змістовно-процесуальний і оцінно-коригувальний блоки, а її впровадження передбачало по чергове виконання діагностичного, освітньо-інформаційного, здоров'язбережувального та підсумкового етапів, пов'язаних між собою логікою педагогічного процесу, кожен із яких мав специфічну мету й завдання. Особливостями технології є врахування динаміки рівня самопочуття майбутніх учителів фізичної культури під впливом інформаційних технологій навчання та контроль стану біогеометричного профілю робочої пози користувача персонального комп'ютера. Оцінку стану робочої пози користувача персонального комп'ютера автором здійснено за запропонованою методикою, яка дає змогу виконати експрес-оцінку біогеометричного профілю робочої пози майбутніх учителів фізичної культури в умовах інформатизації освіти.

Наукова новизна отриманих результатів:

– уперше на основі соціокультурних ідей, що спираються на культуру здоров'я як фундаментальну основу мислення та діяльності,

на засадах гуманістичної педагогіки з урахуванням принципів педагогіки здоров'я розроблено здоров'язбережувальну технологію навчання майбутніх учителів ФК в умовах інформатизації освіти, теоретико-методологічною стратегією якої стали особистісно-орієнтований та діяльнісний підходи, а практико-орієнтовану тактику навчання забезпечували компетентнісний, особистісно-орієнтований та інформативний підходи;

– уперше розроблено методику візуального скринінгу біогеометричного профілю постави студентів у робочій позі користувача в інформатизованому навчальному просторі;

– доповнено дані про основні закономірності динаміки розумової працездатності майбутніх учителів фізичної культури під впливом інформаційних технологій навчання;

– уперше на основі факторного аналізу структуру показників здоров'язбережувальних знань, умінь і навичок майбутніх учителів фізичної культури в умовах інформатизації освіти;

– подальшого розвитку набуло визначення основних напрямів здоров'язбереження у процесі навчання майбутніх учителів фізичної культури в умовах інформатизації освіти.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці та реалізації здоров'язбережувальної технології навчання майбутніх учителів ФК в умовах інформатизації освіти; розробці спецкурсу «Здоров'язбережувальні технології при використанні ІКТ» та матеріалів здоров'язбережувального призначення, впровадження яких в навчальний процес майбутніх учителів ФК сприяло підвищенню рівня сформованості їх здоров'язбережувальної культури.

Результати дослідження впровадження в практику навчання майбутніх учителів фізичної культури Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, НПУ ім.

Драгоманова, Чернігівському педагогічному університеті, про що свідчать відповідні акти впровадження.

Роботу завершують висновки, в яких відображено основні наукові досягнення виконаного дослідження. Висновки сформульовані у вигляді узагальнюючих і конкретних положень і свідчать про вирішення поставлених завдань.

Автореферат відповідає змісту дисертації і відображує головні положення роботи.

Зауваження та дискусійні питання щодо змісту дисертації:

1. Не можна погодитися з думкою дисертанта який вказує в підрозділі 1.1 «Здоров'язбереження як інноваційний вектор гуманізації інформатизованого освітнього простору», що над питаннями модернізації системи навчання майбутніх учителів фізичної культури шляхом впровадження різного роду інновацій у навчальний процес працює ряд дослідників. Здобувач наводить як приклад три джерела літератури. На нашу думку в даному напрямку роботи плідно працюють наукові школи фахівців з Києва, Луцька, Львова.

2. На нашу думку, перший розділ дисертаційної роботи виглядав би більш переконливо, якби здобувач багато положень розглянув не як констатацію фактів, а представив їх крізь призму свого бачення вирішення даного питання.

3. На нашу думку, не зовсім вдала назва підрозділу 1.2. «Інформатизація процесу навчання та її наслідки».

4. Ряд положень викладених автором у підрозділі 1.2. не стосуються проблеми обраної автором.

5. В підрозділі 1.3 «Заходи знешкодження негативного впливу від використання інформаційних технологій навчання» на нашу думку, великий пласт знань по даному напрямку не знайшов свого

відображення в даному підрозділі.

6. В підрозділі 2.1 здобувач з метою оцінки функціонального стану майбутніх учителів фізичної культури в умовах інформатизації освіти, запропонував студентам проранжувати симптоми, найбільш характерні під кінець навчального заняття з використанням інформаційних технологій навчання. У той же час незрозуміло звідки виникли саме 10 симптомів, не більше і не менше.

7. Незрозуміло що здобувач вкладає в словосполучення «дотримуватися засад здорової поведінки при роботі за комп'ютером».

8. В результаті регресійного аналізу емпіричних даних здобувачем побудована лінійна модель, яка описує динаміку самопочуття при застосуванні інформаційних технологій на етапі формування понять та поглиблення знань: $y = -0,002t^2 + 0,026t + 4,390$.

Виникає питання як її застосування бачить дисертант в практиці?

9. Хотілося б отримати від здобувача відповідь, що він має на увазі при вивченні показників робочої пози студентів за комп'ютером – «Відставання лопаток»?

10. Деякі показники локалізації болю майбутніх учителів фізичної культури (наприклад таблиця 2.8) представлені некоректно. Психоемоційний стан не є показником локалізації болю майбутніх учителів фізичної культури.

Наведені зауваження, дискусійні питання та побажання не мають принципового значення та не знижують рівень наукових, методичних і практичних здобутків автора.

Висновок. За актуальністю порушеної проблеми, новизною отриманих результатів та практичним значенням дисертація Бишевец Наталії Григорівни «Здоров'язбережувальна технологія навчання майбутніх учителів фізичної культури в умовах інформатизації освіти» відповідає вимогам п.11 «Порядку

присудження наукових ступенів і присудження вченого звання

старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика навчання (фізична культура, основи здоров'я).

Офіційний опонент:

**кандидат наук з фізичного виховання
і спорту, викладач кафедри фізичної
реабілітації, ерготерапії та фізичного
виховання ДВНЗ ІФНМУ**

С. В. Лопацький

